

אֶתְקַרֵּי אִם, כִּתְּהִיָּא דְלַעֲיָלָא. וְקַרִּינָן לִיה קְדָשִׁים.
 וְכִדְיָן קַרִּינָן לִיה קְדָשׁ הַקְּדָשִׁים, דְּבִיה פְּלָה דְכְּתִיב,
 (שיר השירים ד) אֶתִּי מְלַבְּנוֹן פְּלָה וְגו'. מָאִי לְבָנוֹן. דָּא עֵדָן,
 דְּאֶתְלַבֵּן מִכָּל סְטָרִין. וְעֵדָן הָא יְדוּעַ לְגַבֵּי חֲבַרְיָא.
 תָּאֲנָא, כְּתִיב כִּי שֵׁם יי' אֶקְרָא, מָאִי כִי שֵׁם יי'
 אֶקְרָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָא כְּתִיב הָבו גְּדֹלָה לְאֱלֹהֵינוּ.
 אָמַר רַבִּי אַבְא, הָבו גְּדֹלָה, דָּא גְּדוּלָה,
 הַצּוּר תָּמִים פְּעֵלוּ, דָּא גְבוּרָה. כִּי כָל דְרָכֵינוּ מְשַׁפֵּט,
 דָּא תַפְאָרֶת. אֵל אֲמוּנָה, דָּא נְצַח. וְאִין עוֹלָה, דָּא
 הוֹד. צְדִיק, דָּא יְסוּד. וְיִשָּׁר, דָּא צְדָק. הָא כִּלְא
 שְׁמָא קְדִישָׁא דְקוּדְשָׁא בְרִידָה הוּא, וְכַנִּין כִּדְ כִי שֵׁם
 יי' אֶקְרָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שֵׁם יי' מִמַּש. וּמַשָּׂה בְּהִיא שְׁעָתָא
 גַּלִּי לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. דְכְּתִיב, (דברים לא) בֵּן מֵאָה
 וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם וְגו'. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, הֵהוּא

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

הָבו גְּדֹלָה - זו גְּדוּלָה. הַצּוּר תָּמִים פְּעֵלוּ -
 זו גְבוּרָה. כִּי כָל דְרָכֵינוּ מְשַׁפֵּט - זו
 תַפְאָרֶת. אֵל אֲמוּנָה - זֶה נְצַח. וְאִין עוֹלָה
 - זֶה הוֹד. צְדִיק - זֶה יְסוּד. וְיִשָּׁר - זֶה
 צְדָק. הָא כִּלְא שְׁמָא קְדוּשָׁא שֶׁל הַקּוּדֶשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וּמַשׁוּם זֶה כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שֵׁם ה' מִמַּש. וּמַשָּׂה
 בְּאוֹתָהּ שְׁעָה גְלָה לְהֵם לְיִשְׂרָאֵל, שְׁכַתוּב

וְקוּרְאִים לָהּ קְדָשִׁים. וְאִין קוּרְאִים לָהּ
 קְדָשׁ הַקְּדָשִׁים, שְׁכַתוּב (שיר
 השירים ד) אֶתִּי מְלַבְּנוֹן פְּלָה וְגו'. מַהוּ לְבָנוֹן?
 זֶה עֵדָן, שְׁהַלְבִּין מִכָּל הַצְּדִיקִים. וְעֵדָן הָרִי
 יְדוּעַ אֶצֶל הַחֲבַרִּים.
 לְמַדְנֵנוּ, כְּתוּב כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא. מַהוּ כִּי
 שֵׁם ה' אֶקְרָא? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָרִי
 כְּתוּב הָבו גְּדֹלָה לְאֱלֹהֵינוּ. אָמַר רַבִּי אַבְא,

זָבָאָה דְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה בֵּיהּ, כִּד מָטִי יוֹמָא לְאַסְתִּלְקָא
 מֵעֲלָמָא, בְּעֵי לְגַלְאָה הֵהִיא חֻכְמָתָא, לְאִינוּן דִּי רוּחַ
 קְדִישָׁא בִּינִייהוּ. מְנַלְן. מִמְּשָׁה. דְּכִתְיִב בְּן מֵאָה
 וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנְכִי הַיּוֹם. וְכִתְיִב, (שם) וְעַתָּה כְּתִבוּ
 לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְגו'.

וְאִם לֹא, עָלִיהּ כְּתִיב, (משלי ג) אֵל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעַלְיוֹ.
 כְּמָה דְאֵת אָמַר, (משלי ד) כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם
 וְגו'. (משלי ג) בְּהִיּוֹת לְאֵל יָדְךָ לַעֲשׂוֹת. עַד לֹא תִסְתַּלַּק
 מִן עֲלָמָא, וְלֹא אֲתִיְהִיב לָךְ רִשׁוּתָא לְגַלְאָה.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, הַאי קָרָא אוֹלִיפְנָא מִנִּיהּ חֻכְמָתָא
 עֲלָאָה, וְהֵכִי הוּא. אַבְל סִיפִיָּה דְקָרָא, מְקַשֵּׁר
 קִשְׁרָא דְמַהִימְנוּתָא, בְּמֵאי דְכִתְיִב הוּא. כְּמָה דְאֵת
 אָמַר, צְדִיק וַיִּשֶׁר הוּא. כְּלוּמַר הוּא כֹּלָא. הוּא חַד
 בְּלֹא פְרוּדָא. דְּאִי תִימָא כָּל הַנִּי סְגִיִּאִין אִינוּן, חִזְר

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

טוֹב מִבְּעַלְיוֹ. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ד) כִּי לָקַח
 טוֹב נָתַתִּי לָכֶם וְגו'. (משלי ג) בְּהִיּוֹת לְאֵל
 יָדְךָ לַעֲשׂוֹת. טָרִם תִּסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם,
 וְלֹא נִתְּנָה לָךְ רִשׁוּת לְגַלּוֹת.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, פְּסוּק זֶה לְמַדְנֵנוּ מִמְּנוּ
 חֻכְמָה עֲלִינוּנָה, וְכֵךְ הוּא. אַבְל סוּף
 הַפְּסוּק מְקַשֵּׁר קִשְׁרָא שֶׁל הָאֲמוּנָה כְּמָה
 שֶׁכְּתוּב הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צְדִיק וַיִּשֶׁר
 הוּא. כְּלוּמַר, הוּא הַבֵּל, הוּא אֶחָד בְּלֹא

(דברים לא) בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנְכִי הַיּוֹם
 וְגו'. מְכַאֵן לְמַדְנֵנוּ, אוֹתוֹ צְדִיק שֶׁחֻכְמָה
 עֲלִינוּנָה בּוּ, כְּאֲשֶׁר מוֹנֵעַ יוֹמוֹ לְהִסְתַּלַּק
 מִהָעוֹלָם, צְרִיךְ לְגַלּוֹת אוֹתָהּ הַחֻכְמָה
 לְאֵלוֹ שְׂרוּת קְדוּשָׁה בִּינִיָּהֶם. מִנֵּיִן לָנוּ?
 מִמְּשָׁה, שֶׁכְּתוּב בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה
 אָנְכִי הַיּוֹם, וְכְתוּב (שם) וְעַתָּה כְּתִבוּ לָכֶם
 אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְגו'.

וְאִם לֹא, עָלִיו כְּתוּב, (משלי ג) אֵל תִּמְנַע

וְאָמַר הוּא, בְּלִתּוֹ סִלְקִין וּמִתְקַשְׁרִין וּמִתְאַחֲדִין בְּחַד.
 וְכִלְא, הוּא הָיָה, וְהוּא הָיָה, וְהוּא יְהֵא. וְהוּא חַד.
 בְּרִיד שְׁמִיָּה לְעֵלָם וְלַעֲלָמֵי עֲלָמִין. (על) עַד כִּן
 מִתְקַפְּרִין מִלִּין, וּמִתְאַחֲדִין מִלִּין קַדִּישִׁין, דְּשָׂמָא
 דְּקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא.

זְבָאָה חוֹלְקִיָּה מָאן דְּקָרִי לְמִלְפָּא, וַיְנַדַּע לְמִקְרִי
 בְּדִקָּא יָאוֹת. וְאִי אִיהוּ קָרִי וְלֹא יָדַע לְמָאן
 קָרִי, אֶתְרַחֵיק קְדֻשָּׁא בְּרִיד הוּא מֵיָּה, דְּכִתְיִב, (תהלים
 קמה) קָרוֹב יְיָ לְכָל קְרָאִיו וְגו'. קָרוֹב יְיָ לְכָל קְרָאִיו,
 לְמָאן קָרוֹב. חֲזַר וְאָמַר, לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאַמְתָּ,
 וְכִי אֵית מָאן דִּיקְרִי לִיה בְּשִׁקְרָא. אָמַר רַבִּי אַבְא
 אִין, הֵהוּא מָאן דְּקָרִי וְלֹא יָדַע לְמָאן דְּקָרִי. מְנַלָּן.
 דְּכִתְיִב לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאַמְתָּ. מָאִי בְּאַמְתָּ.
 בְּחוֹתְמָא דְּגוֹשְׁפִּנְקָא דְּמִלְפָּא, דְּהוּא שְׁלִימוֹ דְּכִלְא.

לשון הקודש

יודע למי קורא, מתרחק הקדוש ברוך הוא ממנו, שכתוב (תהלים קמה) קרוב ה' לכל קראיו וגו'. קרוב ה' לכל קראיו, למי קרוב? חזר ואמר, לכל אשר יקראוהו באמת. וכי יש מי שיקרא לו בשקר? אמר רבי אבא, כן, אותו מי שקורא ולא יודע למי קורא. מנין לנו? שכתוב לכל אשר יקראוהו באמת. מהו באמת? בחתימה של חותמת המלך, שהוא

פרוד. שאם תאמר שכל אלו רבים הם – חזר ואמר הוא, כלם עולים ומתקשרים ומתאחדים באחד. והכל – הוא היה, והוא הנה, והוא ינה, והוא אחד. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים. (על) עד כאן מתקשרים דברים ומתאחדים דברים קדושים של שמו של הקדוש ברוך הוא. אשרי חלקו של מי שקורא למלך ויודע לקרא כמו שצריך. ואם הוא קורא ולא

הָדָא הוּא דְכְתִיב, (מיכה ז) תִּתֵּן אֶמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד
 לְאַבְרָהָם. וּבְגִין כֶּךָ לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֶמֶת בְּתִיב.
 זְכָאָה חוּלְקִיָּה דְמֵאן דְּעָאֵל, וְנִפְק לְמַנְדַּע אֲרַחֲוֵי
 דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא כְתִיב, (משלי ד) וְאַרְח
 צְדִיקִים כְּאֹר נְגִה וְגו'. וְכְתִיב (ישעיה ס) וְעַמּוּד כְּלָם
 צְדִיקִים וְגו'.

תַּנְיָא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל הֵינִי תְקוּנִין, וְכָל הֵינִי מְלִי,
 לְמַחְצְדֵי חֶקְלָא אֶתְמַסְרִין. וְתַנְיָנִין, חֵיבִין
 כְּבִיבּוּל עֲבָדִין פְּגִימוֹתָא לְעִילָא. מָאֵי פְּגִימוֹתָא. כְּמָה
 דְכְתִיב, שַׁחַת לוֹ לֹא בָנִיו (דף רצ"ז ע"ב) מוּמָם דִּהָא כָּל
 הֵינִי תְקוּנִין לֹא מִשְׁתַּכְּחֵי בְּדָקָא יָאוּת. כְּתוּב אַחַד
 אוֹמֵר, (ישעיה נט) וַיִּלְבַּשׂ צְדָקָה כְּשֵׁרִין, וְכְתוּב אַחַד אוֹמֵר
 (שם) וַיִּלְבַּשׂ בְּגָדֵי נָקָם תִּלְבַּשֶׁת. אֵלֶּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
 וַיִּלְבַּשׂ צְדָקָה, בְּזִמְנָא דִּישְׂרָאֵל זְכָאֵן. לֹא זָכוּ, וַיִּלְבַּשׂ
 בְּגָדֵי נָקָם וְגו'.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

הַתְּקוּנִים וְכָל אֵלּוּ הַדְּבָרִים נִמְסְרוּ
 לְקוּצְרֵי הַשָּׂדֶה. וְלִמְדֵנוּ, רְשָׁעִים כְּבִיבּוּל
 עוֹשִׂים פְּגָם לְמַעְלָה. אֵיזָה פְּגָם? כְּמוֹ
 שְׂכָתוּב, שַׁחַת לוֹ לֹא בָנִיו מוּמָם, שְׁהֵרִי
 כָּל אֵלּוּ הַתְּקוּנִים לֹא נִמְצְאִים כְּמוֹ
 שְׂצָרִיךְ. כְּתוּב אַחַד אוֹמֵר, (ישעיה נט) וַיִּלְבַּשׂ
 צְדָקָה כְּשֵׁרִין, וְכְתוּב אַחַד אוֹמֵר, (שם)

שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. זֶהוּ שְׂכָתוּב (מיכה ז) תִּתֵּן
 אֶמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. וּמִשׁוּם כֶּךָ,
 לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֶמֶת בְּתוּב. אֲשֶׁרִי
 חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּכְנַס וַיֵּצֵא לְדַעַת דְּרָכָיו
 שֶׁל הַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל זֶה כְּתוּב,
 (משלי ד) וְאַרְח צְדִיקִים כְּאֹר נְגִה וְגו'.
 וְכְתוּב (ישעיה ס) וְעַמּוּד כְּלָם צְדִיקִים וְגו'.
 לְמַדְנֵנוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל אֵלּוּ

אָמַר רַבִּי יוֹסִי מָאֵי פְּנִימוֹתָא. כְּמָה דְתַנִּינוּ, דְאִבְהֵן
 לָא מִסְתַּפְקִין (ס"א מִסְתַּפְקִין) לְאִתְפְּרָכָא מִהֵוּא
 שְׁקִינְוִי דְנַחְלָא. כֹּל שְׁכֵן בְּנִין. כְּמָה דְאִתְּ אָמַר, שְׁחַת
 לוֹ לֹא פְּנִי מוּמָם. מָאֵי לוֹ לֹא תִרִי זְמִי. אִלָּא חַד
 לְעִילָא, וְחַד לְתַתָּא.

וְהִינֵנוּ דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כֹּל זְמַנָּא דְחַיִּיבָא סְגִיאוּ
 בְּעִלְמָא, כְּבִיכּוֹל שְׁמָא קְדִישָׁא לָא מִתְפְּרָךְ
 בְּעִלְמָא. וְכֹל זְמַנָּא דְחַיִּיבָא לָא סְגִיאוּ בְּעִלְמָא, שְׁמָא
 קְדִישָׁא מִתְפְּרָךְ בְּעִלְמָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קד)
 יִתְמוּ חַטָּאִים וְגו', בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת יי' הַלְלוּיָהּ. אָמַר
 רַבִּי אַבָּא, מִקְרָא זֶה מִמָּשׁ הוּא, דְכְּתִיב שְׁחַת לוֹ לֹא
 פְּנִי מוּמָם. מָאֵן גָּרִים לְתַבְלוּתָא דָּא. דִּר עֲקֵשׁ
 וּפְתִלְתַּל, בְּגִין דְאֵינוּן חַיִּיבָא וְדָרָא אֲשַׁתְּכַח חַבִּי.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

שְׁהַרְשָׁעִים מִתְרַבִּים בְּעוֹלָם, כְּבִיכּוֹל שֵׁם
 הַקּוֹדֶשׁ לֹא מִתְפְּרָךְ בְּעוֹלָם. וְכֹל זְמַן
 שְׁהַרְשָׁעִים לֹא מִתְרַבִּים בְּעוֹלָם, שֵׁם
 הַקּוֹדֶשׁ מִתְפְּרָךְ בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים
 קד) יִתְמוּ חַטָּאִים וְגו', בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה'
 הַלְלוּיָהּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִקְרָא זֶה מִמָּשׁ
 הוּא, שְׁפָתוֹב שְׁחַת לוֹ לֹא פְּנִי מוּמָם. מִי
 גָרִים לְמוֹם זֶה? דִּר עֲקֵשׁ וּפְתִלְתַּל. מִשּׁוֹם
 שְׂאֵלוּ הַרְשָׁעִים וְהַדּוֹר נִמְצָא כֹּךְ.

רַבִּי יִצְחָק, וַיִּלְבַּשׁ אֲדָמָה - בְּזִמְנָא
 שִׁישְׁרָאֵל וּפְאִים. לֹא זָכוּ - וַיִּלְבַּשׁ בְּגָדֵי
 נָקָם וְגו'.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָה הַפְּנָם? כְּמוֹ שְׁלִמְדָנוּ,
 שְׁהֶאֱבוֹת לֹא מִסְתַּפְקִים (מִסְתַּפְקִים)
 לְהִתְפְּרָךְ מֵאוֹתָהּ הַהִשְׁקִיָּה שֶׁל הַנַּחַל, כֹּל
 שְׁכֵן הַבְּנִים, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר שְׁחַת לוֹ לֹא
 פְּנִי מוּמָם. מָהוּ לוֹ לֹא - שְׁתֵּי פְּעָמִים.
 אִלָּא אַחַד לְמַעְלָה וְאַחַד לְמַטָּה.
 וְזֶהוּ שְׂאֵמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כֹּל זְמַן

בְּגִין כֵּךְ בָּתֵּר דְּאָמַר מֹשֶׁה כָּל תְּנִי מְלִין, וְאֵדְבַר
 שְׂמָא קִדְיִשָּׁא בְּדִקָּא יָאוּת, אָמַר וּדְאִי צְדִיק
 וַיִּשָּׂר הוּא, מְלָה בְּתַקּוּנֵיהּ. אָבֵל שַׁחַת לוֹ לֹא בְּנִין
 מוּמָם. מָאִי טַעְמָא חָבִי. מִשּׁוּם דְּאִינוּן דִּר עֲקֻשׁ
 וּפְתִלְתַּל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לוֹ לֹא, כְּלוּמַר לְגַרְמִייהוּ
 עֲבָדִין דָּא חֵיבִין, דְּנִרְמִין לְאַסְתִּלְקָא בְּרַכָּאן מֵעֲלָמָא.
 אָמַר רַבִּי אָבָא, לוֹ לֹא, הָא אִזְקִימְנָא וְהָבִי הוּא. מַה
 כְּתִיב בְּתִרְיָה. הֲלִינִי תִגְמְלוּ זֹאת, לְשִׁלְמָא גְמוּל דָּא
 לְקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא, עַל כֹּל אִינוּן טְבָאן דְּנִרְיָם לָךְ,
 וְעֵבִיד לְקַבְּלָךְ.

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ויקרא כו) וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ
 אֲבִייהֶם וְגו'. וּפְאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל, עַל כֹּל עַמִּין
 עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת, דְּאִף עַל גַּב דְּאֶרְגִּיזוּ קָמִי
 מְאִרִיחוּן, קִדְשָׁא בְּרִיד הוּא לֹא בְּעֵי לְשַׁבְּקָא לוֹן.

לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הוא. מה פתוב אחריו? הלה' תגמלו
 זאת, לשלם גמול זה להקדוש ברוך הוא
 על כל אלו הטובות שגרים לך ועשה
 עבורך.

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ויקרא כו) וְאִף גַּם זֹאת
 בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲבִייהֶם וְגו'. וּפְאִים הֵם
 יִשְׂרָאֵל עַל כֹּל אַמּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
 וּמְזֻלוֹת, שְׂאִף עַל גַּב שְׁהַרְגִּיזוּ לְפָנֵי
 אֲדוֹנָם, הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֵה לְעוֹב

משום זה, אחר שאמר משה כל אלו
 הדברים והזכיר השם הקדוש כמו
 שצריך, אמר, ודאי צדיק וישר הוא,
 דבר בתקונו. אבל שחת לו לא בניו
 מומם. מה הטעם כך? משום שהם דור
 עקש ופתלתל. אמר רבי יהודה, לו לא,
 כלומר לעצמם עושים כך הרשעים,
 שגורמים לברכות להסתלק מהעולם.
 אמר רבי אבא, לו לא, הרי בארנו וכוך

דְּבַכָּל אֶתֶר דְּגָלוּ בִינֵי עַמְמֵיָא, קְדָשָׁא בְּרִידָא הוּא
עֲמֵהוֹן בְּגָלוּתָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְאֵף גַּם זֹאת
בְּהִיוֹתֶם בְּאֶרֶץ אֲבִיבָהֶם וְגו'.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתֶם.

תָּא חֲזִי, כַּמָּה תְּכִיבוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא לְגִבְיַהוֹן
דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאֵף עַל גַּב דְּגִרְמִין לְמַגְלֵי בִינֵי
עַמְמֵיָא, שְׂכִינְתָא לָא אֶתְעֵדִיאת מְנַהוֹן לְעֵלְמִין. דְּלֹא
תִימָא דְאֵינוֹן בְּלַחֲוֵדִיָּהוּ בְּגָלוּתָא מִשְׁתַּכְּחִין. אֶלָּא
וְאֵף גַּם זֹאת עֲמֵהוֹן מִשְׁתַּכְּחִין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְאֵף
גַּם זֹאת בְּהִיוֹתֶם בְּאֶרֶץ אֲבִיבָהֶם וְגו'.

לְמַלְכָּא דְאֶרְגִּז עַל בְּרִיה, גְּזַר עָלֶיהָ עוֹנֵשָׁא
לְאֶתְרַחֲקָא מְנִיָּה, וְלְמִיזֵל לְאֶרְעָא רְחִיקָא.
שְׂמַעָה מְטְרוֹנִיתָא וְאֶמְרָה, הוּאִיל וּבְרִי אֲזִיל לְאֶרְעָא
רְחִיקָא, וְשִׂדֵי לִיה מַלְכָּא מְהִיכְלִיָּה, אֲנָא לָא אֲשַׁבּוּק

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

סָרָה מֵהֶם לְעוֹלָמִים. שְׁלֹא תֹאמַר שֶׁהֵם
לְבָדֶם בְּגָלוּת נִמְצְאִים, אֶלָּא – וְאֵף גַּם
זֹאת, עִמָּהֶם נִמְצְאִים. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וְאֵף גַּם
זֹאת בְּהִיוֹתֶם בְּאֶרֶץ אֲבִיבָהֶם וְגו'.

לְמַלְכָּה שֶׁהִתְרַגְּזוּ עַל בְּנוֹ, גְּזַר עָלָיו עֲנֵשׁ
לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ וּלְלַכֵּת לְאֶרֶץ רְחֹקָה.
שְׂמַעָה הַמַּלְכָּה וְאֶמְרָה: הוּאִיל וּבְנֵי הוֹלֵךְ
לְאֶרֶץ רְחֹקָה וּמְשַׁלֵּךְ אוֹתוֹ הַמַּלְכָּה

אוֹתָם. שְׂפָכַל מְקוֹם שְׁגָלוֹ בֵּין הָעַמִּים,
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמָּהֶם בְּגָלוּת. זֶהוּ
שְׂפָתוֹב וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתֶם בְּאֶרֶץ
אֲבִיבָהֶם וְגו'.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתֶם.
כֵּן רָאָה כַּמָּה תְּכִיבוּת שֶׁל הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא כִּלְפֵי יִשְׂרָאֵל, שְׂאֵף עַל גַּב
שְׁגוֹרְמִים לְגָלוּת בֵּין הָעַמִּים, הַשְּׂכִינָה לֹא

לִיָּהּ, אִו תִּרְוֹנָא כִּתְדָא נִיתוּב לְהִיכְלָא דְמִלְכָּא אִו
 תִּרְוֹנָא כִּתְדָא נִיתוּב בְּאַרְעָא אַחְרָא. לְזַמְנִין, פְּקִיד
 מִלְכָּא עַל מִטְרוּנִיתָא, לָא אֲשַׁכְחָהּ. דִּהוּוֹת אִזְלַת עִם
 בְּרִיָּהּ, אָמַר, הוּאִיל וּמִטְרוּנִיתָא תַּמָּן, תִּרְוֹנִיָּהוּ יְתוּבוּן.
 וּבְזַמְנָא דְפְקִיד קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא לְמִטְרוּנִיתָא,
 פְּקִיד לָהּ בְּקִדְמִיתָא, וּבְגִינָה פְּקִיד לְבְנוֹי.
 חֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות ו) וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נַאֲקַת
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. מָאן גְּרִים דְּאַנָּא שְׁמַעְנָא עֲקַתְהוּן.
 כְּבִיכּוּל, מִטְרוּנִיתָא. דְּדְכְרָנָא לָהּ. חֲדָא הוּא דְכְּתִיב,
 (שמות ו) וְאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי. וְכְתִיב (שמות ב) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים
 אֶת בְּרִיתוֹ. וְכֵד קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא יַחְדָּר לְיִשְׂרָאֵל מִן
 גְּלוּתָא, מַה כְּתִיב. (דברים ל) וְשָׁב יי' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ
 וְרַחֲמֶךָ, דָּא מִטְרוּנִיתָא. וְעוֹד כְּתִיב, (תהלים פה) רְצִיתַי יי'
 אֶרְצֶךָ שֶׁבֶת שְׁבוּת יַעֲקֹב.

לשון הקודש

מי גורם שאני שומע צרתם? כביכול
 המלכה. שאני זוכר אותה. זהו שכתוב
 (שם) ואזכור את בריתי. וכתוב (שם ב) ויזכור
 האלהים את בריתו. וכאשר הקדוש
 ברוך הוא יחזיר את ישראל מן הגלות,
 מה כתוב? (דברים ל) ושב ה' אלהיך את
 שבוותך ורחמך. זו המלכה. ועוד כתוב,
 (תהלים פה) רצית ה' ארצך שבת שבות
 יעקב.

מהיכלו, אני לא אעזב אותו. או שנינו
 כאחד נשוב להיכל של המלך, או שנינו
 כאחד נשב בארץ אחרת. לעתים פוקד
 המלך על המלכה, ולא מוצאה, שהיתה
 הולכת עם בנו. אמר: הואיל והמלכה
 שם, שניהם ישובו.

ובזמן שיפקד הקדוש ברוך הוא
 למלכה, פוקד אותה בתחלה, ובגללה
 פוקד את בניו. זהו שכתוב (שמות ו) וגם
 אני שמעתי את נאקת בני ישראל וגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֲלִי' תִגְמְלוּ זֹאת, בְּגִין דְּאֵתוּן דּוּר
עַקֵּשׁ וּפְתִלְתַּל, אֵתוּן הַיִּיתוּן גְּרָמִין דְּתַגְלִי זֹאת
בְּגִלּוּתָא. הֲלִי' תִגְמְלוּ זֹאת. דָּא הוּא גְמוּל דְּעָבִיד
עִמְכוּן, בְּכָל אֵינוּן נִימוּסִין דְּמַצְרִים, בְּכָל אֵינוּן אֵתוּן
דְּעָבִיד לְכוּ, דָּא הוּא גְמוּל דְּאֵתוּן שְׁלָמִין לְהֵאֵי זֹאת.
מָאן גְּרָם לְכוּן דָּא. בְּגִין דְּאֵתוּן עִם נָכַל וְלֹא חָכָם,
וְלֹא מִסְתַּבְּלִין בְּכָל אֵינוּן טָבֵן דְּעָבִיד לְכוּ עַד הַשְׁתָּא.

הֲלִי' תִגְמְלוּ זֹאת, דָּא שְׂכִינְתָא. וְהֵא אֹקִימְנָא מְלִי,
דְּתַנִּינן, ה"א דְּבַהֲבְרָאם, (בראשית ב) זְעִירָא. ה"א
דְּבַהֲלִי' רַבְרָבָא. וְהֵא אֵתְמַר דְּתַנִּינָא, אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, ה"א דְּבְכָל אֵתְר קִדְשָׁא בְרוּךְ הוּא, וְאִקְרִי
אִם. וְתִרִי עֲלָמִין נִינְהוּ, דְּכְתִיב, (תהלים קו) מִן הָעוֹלָם
וְעַד הָעוֹלָם. וְהֵא תַנִּינן בְּרִזָּא דְקָרָא, (במדבר כח) בְּשָׁמֶן
פְּתִית רַבִּיעֵת תְּהִין.

לשון הקודש

עד עתה.

הַלְה' תִגְמְלוּ זֹאת - זו הַשְׂכִּינְהָ. וְהֵרִי
בְּאַרְנוּ הַדְּבָרִים, שְׁלַמְדִּנוּ, אֹת ה"א שְׁל
בְּהִבְרָאם (בראשית ב) - קְטַנְהָ. ה"א שְׂבַהֲלָה'
- גְדוּלָהּ. וְהֵרִי נִתְפָּאֵר שְׁלַמְדִּנוּ, אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, ה"א שְׂבַכְל מְקוּם - הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְנִקְרָאת אִם. וּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת
הֵם, שְׂפָתוֹב (תהלים קו) מִן הָעוֹלָם וְעַד
הָעוֹלָם. וְהֵרִי לְמַדְנֵנוּ בְּסוּד הַפְּסוּקָה, (במדבר

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֲלֵה' תִגְמְלוּ זֹאת,
מִשׁוּם שְׂאֵתֶם דּוּר עַקֵּשׁ וּפְתִלְתַּל, אֵתֶם
הַיִּיתֶם גְּרָמִים שְׂתַגְלָה זֹאת בְּגִלּוֹת. הֲלֵה'
תִגְמְלוּ זֹאת! זֶהוּ הַגְּמוּל שְׁעָשָׂה עִמְכֶם
בְּכָל אֹתֶם מוֹפְתִים שֶׁל מַצְרַיִם, בְּכָל
אֹתֶם אֹתוֹת שְׁעָשָׂה לָכֶם, הַזֶּהוּ הַגְּמוּל
שְׂאֵתֶם מְשַׁלְּמִים לְזֹאת הַזֶּה? מִי גְרָם לָכֶם
זֶה? מִשׁוּם שְׂאֵתֶם עִם נָכַל וְלֹא חָכָם, וְלֹא
מִסְתַּבְּלִים בְּכָל אֹתֶן טוֹבוֹת שְׁעָשָׂה לָכֶם

תִּנְיָא רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּכַמָּה אֲתֵרִי אֶסְתַּבְּלָנָא,

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אֲעֵדִי (דף רצ"ז ע"א)

רְחִימוּתָא מִנֵּיהּוּ דִישְׂרָאֵל, דְּבִכְל אֲתֵר דְּאִינוּן

הָווּ, קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּינֵיהּוּ. דְּכְתִיב, (ויקרא כו)

לֹא מֵאֲסֹתִים וְלֹא גַעְלֹתִים לְכַלְתֶּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי

אִתְּם. דִּיִּקָּא אִתְּם, בִּינֵיהּוּ עִמְהוּן לָא אֲעֵדִי

מִנֵּיהּוּ לְעֵלְמִין.

רַבִּי יִצְחָק הָוּה אָזִיל בְּאַרְחָא, וּפְגַע בֵּיהּ רַבִּי חֲנִינְיָא,

אָמַר לֵיהּ תְּמִינָא (להו) בְּאַנְפִּךָ, דְּהָא בְּמַדּוּרָא

דְּשְׂכִינְתָּא מְדוּרָךְ. מָאִי כְּתִיב. (שמות א) וְאֵרַד לְהַצִּילוּ

מִיַּד מִצְרַיִם. וְאֵרַד, אֵרַד מִיבְעֵי לֵיהּ. וְאֵרַד

בְּקַדְמוּתָא. אִימַתִּי. כִּד נַחַת יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם. וְלָמָּה.

לְהַצִּילוּ מִיַּד מִצְרַיִם. דְּאֵלְמָלָא לָא הָוּה בִּינֵיהּוּ, לָא

יְבָלִין לְמַסְבַּל גְּלוּתָא. כְּמָה דְּאֵת אָמַר (תהלים צא) עֲמוּ

אֲנֹכִי בְּצָרָה אֲחַלְצֶהוּ וְאֶכְפְּדֶהוּ.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

(כח) בְּשִׁמּוֹן כְּתִיב רַבִּיעַת הַיּוֹן.

לְעוֹלָמִים.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה מְחַלֵּף בְּדִרְךָ וּפְגַע בּוֹ

רַבִּי חֲנִינְיָא. אָמַר לוֹ, רוּחָה אֲנִי (אותם)

בְּפִנְיָךְ שְׁחֵרִי בְּמַדּוּר שֶׁל הַשְּׂכִינָה

מְקוּמָךְ. מַהוּ שְׂכִינָתוֹב (שמות א) וְאֵרַד לְהַצִּילוּ

מִיַּד מִצְרַיִם? וְאֵרַד? אֵרַד הִיָּה צְרִיךְ לוֹ!

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּכַמָּה

מְקוּמוֹת הֶסְתַּבְּלַתִּי שֶׁהַקּוּדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא

לֹא הִסִּיר אֶהְבַּתוֹ מֵהֶם מִישְׂרָאֵל, שְׁבִכְל

מְקוֹם שֶׁהֵם הָיוּ, הַקּוּדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא

בִּינֵיהֶם, שְׂכִינָתוֹב (ויקרא כו) לֹא מֵאֲסֹתִים

וְלֹא גַעְלֹתִים לְכַלְתֶּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּם.

אִתְּם דְּוָקָא, בִּינֵיהֶם עִמְהֶם, לֹא סָר מֵהֶם

אָמַר לִיה, וְדָאֵי בְּכָל אֶתְר דְּיִשְׂרָאֵל שְׂרִיין, קְדָשָׁא
 בְּרִידָּהּ הוּא בִּינֵיהוּ. וְכָל אֶתְר דְּחַכְמֵי דְרָא
 אֲזִלִין, קְדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא אֲזִיל עִמָּהוֹן, דְּכִתְיב, (שם)
 כִּי מִלְּאֲכָיו יֵצֵה לָךְ וְגו'. מְנַלְן. דְּכִתְיב, (בראשית לב)
 וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וְגו', וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב פֶּאֶשֶׁר רָאִים
 מִחַנֵּה אֱלֹהִים זֶה. הַשָּׂתָא נִשְׁתַּתַּף בְּחָדָא, וְנִיזִיל
 בְּאַרְחָא, דְּהָא יַדְעָנָא דְלְאַתְר חַד אֲזִלִין, לְקַבְּלָא
 אַנְפּוּי דְשְׂכִינְתָא. אָמַר לִיה, וְדָאֵי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
 תַּיִנְנִן, שְׁלוּחֵי מַצּוּה אֵינְן נְזוּקִין, לָא בְּהַלִּיכְתָּן וְלָא
 בְּחִזְרְתָּן. וְאַנְן לְאַתְחִזָּא קַמִּי קְדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא
 אֲזִלִין, וְלָא דְחִילְנָא.

עַד דִּהוּוּ אֲזִלִי, אָמַר רַבִּי חֵיָא, כְּתִיב (בראשית ב)
 אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. הַשָּׁמַיִם,
 לְאַבְרָהָם קְדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא. וְהָאָרֶץ, לְאַבְרָהָם

לשון הקודש

נִשְׁתַּתַּף בְּאֶחָד וְנִלְךְ בְּדַרְכּוֹ, שְׂהַרִי יַדְעֵתִי
 שְׁלֵמָקוֹם אֶחָד אֲנִי הוֹלְכִים, לְקַבְּלָא פְּנֵי
 שְׂכִינְתָא. אָמַר לוֹ, בְּוֹדָאֵי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
 לְמַדְנֵהּ, שְׁלוּחֵי מַצּוּה אֵינְן נְזוּקִין, לָא
 בְּהַלִּיכְתָּן וְלָא בְּחִזְרְתָּן. וְאַנְחֵנוּ לְהִרְאוֹת
 לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲנִי הוֹלְכִים, וְלָא
 יִרְאִים.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי חֵיָא, כְּתוּב
 (שם ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ.
 הַשָּׁמַיִם - לְכַלֵּל אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מַצְרִים. שָׁאֵם לָא הִיָּה בִּינֵיהֶם, לָא
 יְכוּלִים לְסַבֵּל הַגְּלוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים
 קכ) עֲמוּ אֲנֹכִי בְּעָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וְאַכְבְּדֵהוּ.
 אָמַר לוֹ, וְדָאֵי בְּכָל מְקוֹם שִׁישְׂרָאֵל
 נִמְצָאִים, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בִּינֵיהֶם. וְכָל
 מְקוֹם שְׂחַכְמֵי הַדּוֹר הוֹלְכִים, הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא הוֹלְךְ עִמָּהֶם, שְׂכַתוּב (שם) כִּי
 מִלְּאֲכָיו יֵצֵה לָךְ וְגו'. מִנֵּינ לְנוּ? שְׂכַתוּב
 (בראשית לב) וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וְגו', וַיֹּאמֶר
 יַעֲקֹב פֶּאֶשֶׁר רָאִים מִחַנֵּה אֱלֹהִים זֶה. עֵתָה

קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא וְכָל מַה דְּלִתְתָּא, אֵינּוּן אֶקְרוּן
תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם מְנִיָּהּ.

אָמַר לִיה אִי הָכִי מַהוּ בְּהִפְרָאם, וְאִתְמַר בְּה' בְּרָאם.
אָמַר לִיה כִּלְא חַד מְלָה, כִּד שָׁמַיִם אֶתְחַפְּרוּ,
הַאי ה' אֶפִּיקַת תּוֹלְדוֹת, וְאֵינּוּן אֶקְרוּן תּוֹלְדוֹת
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. אָמַר לִיה אִי הָכִי, כִּמְאִי אֶזְקִימְנָא
בְּה' בְּרָאם, בְּאַבְרָהָם. אָמַר לִיה כִּלְא חַד מְלָה הוּא,
בְּאַבְרָהָם, הֵינּוּן הַשָּׁמַיִם, דְּמִתְמָן שְׂרִיין לְאִתְפְּשָׁטָא.
בְּה' בְּרָאם, הֵינּוּן וְהָאָרֶץ, וְכִלְא חַד מְלָה.

אָמַר לִיה, וְדָאִי הָכִי הוּא, וְהָא אֶזְלִיפְנָא, דְּכִתְיִב,
אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְתַנִּינָן, הָעוֹלָם
הַזֶּה נִבְרָא בְּה', דְּכִתְיִב בְּהִפְרָאם. וְהָעוֹלָם הַבָּא, נִבְרָא
בִּי, דְּכִתְיִב, (בְּרֵאשִׁית ב) וְנִחַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת
הַגֶּן. לְאִכְלִלָּא הַשָּׁמַיִם. אֶת הַגֶּן, לְאִכְלִלָּא אֶת הָאָרֶץ.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

אֶחָד הוּא. בְּאַבְרָהָם - אֵלוּ הַשָּׁמַיִם,
שְׁמַשֵּׁם מִתְחִילִים לְהַתְפַּשֵּׁט. בְּה' בְּרָאם,
וְהוּוּ וְהָאָרֶץ, וְהַכֹּל דְּבַר אֶחָד.

אָמַר לוֹ, וְדָאִי כִּד הוּא, וְהָרִי לְמַדְנֵג,
שְׁכַתוּב אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ.
וְלְמַדְנֵג, הָעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא בְּה', שְׁכַתוּב
בְּהִפְרָאם. וְהָעוֹלָם הַבָּא נִבְרָא בִּי,
שְׁכַתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) וְנִחַר יֵצֵא מֵעֵדֶן
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן - לְכַלֵּל הַשָּׁמַיִם. אֶת

וְהָאָרֶץ - לְכַלֵּל אֶת הַקּוֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְכָל מַה שְׁלִמְטָה, אֵלוּ נִקְרְאִים תּוֹלְדוֹת
הַשָּׁמַיִם, מִכֵּם.

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, מַהוּ בְּהִפְרָאם, וְנִחַר
בְּה' בְּרָאם? אָמַר לוֹ, הַכֹּל דְּבַר אֶחָד.
כִּי אֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הִתְחַפְּרוּ, הִי הוּוּ הוֹצִיָּאָה
תּוֹלְדוֹת, וְהֵם נִקְרְאוּ תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ. אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, כִּמְאֵה בְּאַרְנֵגוּ בְּה'
בְּרָאם - בְּאַבְרָהָם? אָמַר לוֹ, הַכֹּל דְּבַר

וְהָא אֹקִימָנָא, דְּכְתִיב, (שיר השירים ד) מַעֲנֵן גַּנִּים, דָּא הִיא
הַשָּׁמַיִם, בְּאֵר מִים חַיִּים, דְּכְתִיב, (בראשית כו) וַיִּכְרוּ
שָׁם עַבְדֵי יִצְחָק בְּאֵר, דְּכְתִיב (שם) וַיַּעַתֵּק מִשָּׁם וַיִּחַפֵּר
בְּאֵר אַחֲרַת וְגו'. וְנִזְלִים מִן לְבָנוֹן, דְּאִינוֹן מִתְעַטְרִין
לְעֵילָא, וְסִלְקִין בְּרִישָׁא דְּמִלְפָּא. דְּכְתִיב, (תהלים קח) פִּי
גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חֲסָדָּךְ.

מִן לְבָנוֹן, מִתְמוֹן נִפְקִין לְבִינָה. וְנַגִּיד וְאֶתְמַשְׁדָּ לְכָל
זוּוּיִין, עַד דְּנַגִּדִין אִינוֹן מִבוּעֵין, וְנִחְתִּין
לְאֶתְפִּנְשָׁא לְאַתָּר דְּאֶקְרִי יִמָּא רַבָּא. דְּכְתִיב, (קהלת א) כָּל
הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם וְגו'. וְכְתִיב, (ישעיה נא) הַבִּיטוּ
אֶל צוּר חֲצֵבְתֵם וְגו'. לְבַתָּר כְּתִיב, (שיר השירים ד) גֵּן נָעוּל
אַחֲתִי כִלְהָ וְגו'. וּמִכָּאן, נִפְיִקוּ תוֹלְדוֹת לְכָלֵּא. דְּכְתִיב,
בְּהַפְרָאם, בְּה' בְּרָאם מִמֶּשׁ, בְּאַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, וְאַפִּילוּ בִיעֵקֵב מִמֶּשׁ. וְכָלֵּא חַד מִלְהָ.

לשון הקודש

הגן - לכלל את הארץ.

ומתפשט לכל הקצוות, עד שנמשכים
אלו המקורות ויורדים להתפגם למקום
שנקרא הים הגדול, שכתוב (קהלת א) כל
הנחלים הלכים אל הים וגו'. וכתוב (ישעיה
נא) הביטו אל צור חצבתם וגו'. ואחר כך
כתוב, (שיר השירים ד) גן נעול אחתי כלה וגו'.
ומכאן יצאו תולדות לכלם, שכתוב
בְּהַפְרָאם, בְּה' בְּרָאם מִמֶּשׁ, בְּאַבְרָהָם.
אמר רבי יצחק, ואפילו ביעקב ממש.
והכל דבר אחד.

והרי בארנו, שכתוב (שיר השירים ד) מענן
גנים, והו השמים, באר מים חיים,
שכתוב (בראשית כו) ויכרו שם עבדי יצחק
באר, שכתוב (שם) ויעתק משם ויחפר
באר אחרת וגו'. ונזלים מן לבנון, שאלו
מתקשטים למעלה ועולים בראשו של
המלך, שכתוב (תהלים קח) פי גדול מעל
שמים חסדך.

מן לבנון - משם יוצאים לבניה. ונמשך

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּד אָנֹן יִתְבִּין לְקַמִּיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן,
כִּלְאֵ אַתְמַר קַמִּיָּה בְּאַתְנָלְיָא, וְלֹא אֶצְטְרִיכְנָא
לְכָל הָאִי. אָמַר לִיה, לָאו רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּשָׂאֵר בְּנֵי
נְשָׂא, דְּכִלְהוֹ קַמִּיָּה, כְּשָׂאֵר נְבִיאֵי לְקַמִּי מִשָּׁה. עַד
דִּתְהוּ אֶזְלוּ, אָמַר רַבִּי חֵיִיא, כְּתִיב, (ישעיה מט) הַתְּשִׁיבָה
אִשָּׁה עוֹלָה מֵרַחֵם בֶּן בְּטָנָה וְגו' . הָאִי קָרָא אוֹקְמוּתָה,
וְהָכָא מָאִי קָא מִיִּירִי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִי בְּקַטּוּרָא
דְּחִבְרֵיִיא, סְמִיכָא לָא אִסְמַכְנָא, אָנֹן מַה נִּימָא.

אָמַר לִיה, דְּהָא קָלָא דְרַמְיוּזָא חַד, שְׁמַעְנָא יוֹמָא
חַד, כִּד הָזָה אֶזְלוּנָא בְּאַרְתָּא, וְלֹא יִדְעָנָא מָאֵן
אָמַר, וְלֹא יִדְעָנָא מְלָה.

וְתָא חֲזִי, שְׁבַעָה יוֹמִין הָווּ דְּחִלְיִשְׁנָא עַל דָּא, וְלֹא
טַעִימוּנָא מְדִי. וְהַשְׁתָּא אֶזְלוּנָא לְנִבְיָה דְּבוּעִינָא
קְדִישָׁא, דְּלִימָא לִי דִילְמָא אֲדַבֵּר. אָמַר לִיה, דִּילְמָא

לשון הקודש

סְמִיכָה לֹא נִסְמַכְתִּי, אָנֹן מַה נִּיאָמַר?
אָמַר לוֹ, שְׁהֲרִי קוֹל שֶׁל רַמּוֹ אַחַד
שְׁמַעְתִּי יוֹם אַחַד כְּאִשְׁר הֵייתִי הוֹלֵךְ
בַּדֶּרֶךְ, וְלֹא יִדְעָתִי מִי אָמַר, וְלֹא יִדְעָתִי
דְּבַר.

וּבֵא רָאָה, שְׁבַעָה יָמִים הָיוּ שְׁנַחֲלִשְׁתִּי
עַל זֶה וְלֹא טַעַמְתִּי דְּבַר, וְעַתָּה הוֹלֵךְ אָנִי
אֶעֱלֶה הַמְנוּרָה הַקְּדוּשָׁה שְׂיֵאמַר לִי, שְׂמָא
אֲזַכֵּר. אָמַר לוֹ, שְׂמָא אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁהִיָּה

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּאִשְׁר אָנֹן יוֹשְׁבִים
לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַכֵּל נִיאָמַר לְפָנָיו בְּגִלּוּי
וְלֹא הֶצְטְרַכְנֵנוּ לְכָל זֶה. אָמַר לוֹ, אִין רַבִּי
שְׁמַעוֹן כְּשָׂאֵר בְּנֵי אָדָם, שְׁכַלְם לְפָנָיו
כְּמוֹ שָׂאֵר הַנְּבִיאִים כְּלַפִּי מִשָּׁה. עַד שְׁהִיוּ
הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי חֵיִיא, כְּתוּב (ישעיה מט)
הַתְּשִׁיבָה אִשָּׁה עוֹלָה מֵרַחֵם בֶּן בְּטָנָה וְגו' .
פְּסוּק זֶה בְּאַרוּחָה, וְכָאֵן מַה הוּא עוֹסֵק?
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם בְּקִשְׁר שֶׁל הַחִבְרִים,

הַהוּא יוֹמָא דְהוּה אָזִיל רַבִּי אֶלְעָזָר לְגַבִּיהַ דְחַמְוִי,
וְהַהוּא יוֹמָא אָזִילְנָא עִמִּיהַ, וְהָא אֲדַכְרְנָא מַלְחָה.

תָּא חַזִּי, הָכִי אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִשְׁמִיהַ דְאָבוּי, אָמְרוּ
יִשְׂרָאֵל קַמִּי קְדָשָׁא בְרִידָה הוּא, מִיּוֹמָא דְנַפְלְנָא
בְּגָלוּתָא, קְדָשָׁא בְרִידָה הוּא שְׂבִיב לָן בְּגָלוּתָא, וְאֲנָשִׁי
לָן. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה מט) וַתֹּאמֶר צִיּוֹן עֲזַבְנִי יְיָ
וַיֵּי שְׂבַחְתִּנִּי. אָמְרָה שְׂבִיבְתָא, הַתְּשִׁבַח אִשָּׁה עוֹלָה, וְכִי
יִשְׂרָאֵל דְאֶקְרוּן בְּנִין, בְּמָה דְאֵתְ דְאָמַר, (דברים יד) בָּנִים
אַתֶּם לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם. מִרְחַם בֶּן (דף רח"צ ע"ב) בְּמִטָּה, בְּמָה
דְאֵתְ אָמַר, (ירמיה ב) וְאַנְכִי נִמְעַתִּיד שׁוּרְק כְּלָה זְרַע
אַמַּת. גַּם אֵלֶּה תִשְׂבַּחְתָּה, דְכְּתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה
תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְאַנְכִי לֹא אֲשַׁכַּחְדָּ, מִכָּאֵן,
דְּקוּדְשָׁא בְרִידָה הוּא לֹא שְׂבִיב לֹזֵן לְיִשְׂרָאֵל לְעֵלְמִין.

לשון הקודש

שְׂנַקְרָאִים בְּנִים, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (דברים יד)
בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם, מִרְחַם בֶּן
בְּמִטָּה, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (ירמיה ב) וְאַנְכִי
נִמְעַתִּיד שׁוּרְק כְּלָה זְרַע אַמַּת, גַּם אֵלֶּה
תִּשְׂבַּחְתָּה, שְׂבַחְתּוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ! וְאַנְכִי לֹא אֲשַׁכַּחְדָּ.
מִכָּאֵן שְׁהַקְדוּשׁ בְּרִידָה הוּא לֹא עוֹזֵב
אוֹתָם אֵת יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָמִים.

הוֹלֵךְ רַבִּי אֶלְעָזָר אֶצֶל חַמְוִי, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם
הַלְכְתִּי עִמּוֹ, וְהִנֵּה נִזְכַּרְתִּי בְדָבָר.
כַּאֲרֵא, כְּדָ אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִשְׁמוֹ
שֶׁל אָבוּי, אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא: מַיּוֹם שְׁנַפְלְנָנוּ בְּגָלוּת, הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא עֹזֵב אוֹתָנוּ בְּגָלוּת וְשַׁבַּח
אוֹתָנוּ. זְהוּ שְׂבַחְתּוּב (ישעיה מט) וַתֹּאמֶר צִיּוֹן
עֲזַבְנִי ה' וְהִי שְׂבַחְתִּנִּי. אָמְרָה הַשְׂבִּיבְתָה:
הַתְּשִׁבַח אִשָּׁה עוֹלָה! וְכִי יִשְׂרָאֵל

תוֹ אָמַר, הַתְּשִׁיבָה אִשָּׁה עוֹלָה מֵרַחֵם בֶּן בְּטָנָה. דָּא
 הוּא רָזָא עֲלָאָה דְאָמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תָּא
 מְלִין אֲלִין בְּשָׁמִיָּה אֲחִידִן. בְּמָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לָא אֲנִישֵׁי שָׁמִיָּה, דְהָא הוּא כְּלָא, כִּף קִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא לָא אֲנִישֵׁי לֹון לְיִשְׂרָאֵל דְאֵינוּן אֲחִידִן בְּשָׁמִיָּה
 מִמָּש. אֲתֵרְגִישׁ רַבִּי חֲזִיא, אָמַר וְדָאֵי דָא הִיא מְלָה.
 בְּרִיךְ יְהִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאֲעֲרֵעֵנָא לָךְ, וְיִדְעֵנָא
 מְלָה. וְיִדְעֵנָא מָאן הָהוּא דְשָׁמְעֵנָא מֵנִיָּה.

וְתָא חֲזִי, דְהָהוּא יוֹמָא דְרַהֲיִטְנָא אַרְבַּע מֵילֵי, וְלָא
 אֲשַׁבְתְּנָא מָאן הָוָה. אָמַר לִיָּה, בְּגוּן דְעָא לְנָא
 בְּחַד מְעֵרְתָא דְרַבִּי אֶלְעָזָר נְפִישׁ שְׁעֵתָא חֲדָא. קְרִי
 עָלֵיָה רַבִּי חֲזִיא חֲזִי קְרָאִי, (ישעיה נח) אִזּוּ יִפְקַע בְּשַׁחַר
 אוֹרְךָ וְגו'. אִזּוּ תִקְרָא וְיִי' יַעֲנֶה וְגו' אִזּוּ תִתְעַנֵּנָא עַל
 יִי' וְגו'.

 לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

וְיִדְעֵתִי דְבַר, וְיִדְעֵתִי מִי אוֹתוֹ שֶׁשָּׁמְעֵתִי
 מִמֶּנּוּ.

וּבֵא רַחֵם, שְׂאוֹתוֹ יוֹם שְׂרַצְתִּי אַרְבַּעַה
 מֵילִין, וְלָא מִצְאֵתִי מִי הִיָּה. אָמַר לוֹ,
 מִשׁוּם שְׁנַכְנַסְתִּי בַמְעַרְהָ אַחַת שְׂרַבִּי
 אֶלְעָזָר נָח שְׁעָה אַחַת. קְרָא עָלֵי רַבִּי
 חֲזִיא אֵלּוּ הַפְּסוּקִים, (ישעיה נח) אִזּוּ יִפְקַע
 בְּשַׁחַר אוֹרְךָ וְגו'. אִזּוּ תִקְרָא וְהִי' יַעֲנֶה וְגו',
 אִזּוּ תִתְעַנֵּנָא עַל הִי' וְגו'.

עוֹד אָמַר, הַתְּשִׁיבָה אִשָּׁה עוֹלָה מֵרַחֵם בֶּן
 בְּטָנָה. זֶהוּ סוּד עֲלִיוֹן שְׂאֵמֶר הַקֹּדֶשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. הִנֵּה דְבָרִים אֵלּוּ בְשָׁמוֹ
 אֲחוּזִים. כְּמוֹ שֶׁהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לָא
 שׁוֹכֵחַ שְׁמוֹ שְׁהָרִי הוּא הַכֹּל – כִּף הַקֹּדֶשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לָא שׁוֹכֵחַ אוֹתָם אֵת יִשְׂרָאֵל,
 שֶׁהֵם אֲחוּזִים בְּשָׁמוֹ מִמָּש. הַתְּרַגְּשׁ רַבִּי
 חֲזִיא, אָמַר, וְדָאֵי זֶהוּ דְבַר חֲדוּשׁ. בְּרוּךְ
 יְהִיֵּה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁנַכְנַסְתִּי כִּף